

ЧУДОМИР КООПЕРАТОР

chitanka.info

Аз, бат'Тенчо, може да съм сиромах човек, може да съм пиян-залян, може да съм никакъв, ама колкото за обща работа, всякога съм на първо място. Кооператор съм от темето до петите и никой не може да ми го откаже. От девет години съм редовен член на популярната банка. Питай директора, питай секретаря, все същото ще ти кажат. Дадох ми на времето малко пари да си откупя дюкянчето. Не ми ги дадоха всичките, колкото исках, и си удържаха триста лева за дялове, но нали съм съзнателен човек, благодарих се и нищо не им рекох.

Триста лева, рекох, триста, нали е за общата работа и народно ползуване, давам ги от сърце. Тогава ме записаха член. После, когато боледува жената, пак ми дадох някой и друг лев, пак си удържаха нещо и пак нищо не им рекох. Е, човещина, позабавих се малко с изплащането и лихви се натрупаха за няколко години, ама нали съм кооператор, нито се сърдя, нито се отказвам от тях. Имам да ги дължа, и толкоз. Живот и здраве, всичко ще се нареди. Щом се оправят времената и прехвана някоя пара, ще платя и майката, и лихвите. Такъв човек съм аз, питай, когото щеш. И баща ми, бог да го прости, беше такъв, и дядо ми е бил такъв, и целият ми род. Честност, значи, съзнателност и има ли обща работа, дето да ползува народа — там съм!

Зимъс даже и на годишното събрание ходих. Една заран, тъкмо се канех да ида у баджанака да ме почерпи греяна сливовица, жената се провикна:

— Хей, забраванчо, ти все за пукница мислиш, а забрави за книжката, дето ти я донесоха вчера. Нали на събрание щеше да ходиш?

— Тюуу, щях да ходя зер, ама пусти ум, за делник ли, за празник ли? — Поех нататък към читалището и като минавах край Боня Княза, извиках и него. Кажи, рекох, и на Петка Чипата да дойде. Извикай му през плета, че малко ли пари е завлякъл и той на банката.

Събрахме се тримата и кооперативно стигнахме до салона, ама той препълнен до гуша. Заставахме на края на вратата, изпъваме шии да видим кой приказва, ама нищо се не види и нищо се не чува.

Не е въпросът за мене. Макар че бяхме на края до вратата и се не чува нищо, аз мога и до пладня да стоя за солидарност, ама пустият му Боньо Князът, като няма съзнателност, и не може да търпи.

Като поседи две-три минути на такова място, ожеднее и му залепне гърлото за ракия. Като му залепна и тук, замушка ме, задърпа

ме и ми заклима с глава към Късовата кръчма. На такова място, дето толкова хора се събрали, дето такива оратори говорят, можеш ли да му се скараш? Чак кога отидохме в кръчмата, му теглих едно конско евангелие, ама кога човек няма кооперативно съзнание, вари го, печи го, все това си е. И Петко Чипата е същият. Виж, аз не съм такъв човек и обичам да помагам в такива народни работи, ама признателност няма и няма уважение на личността.

Оная вечер например минавам край ресторанта, дето е под банковото здание, и гледам на една маса главния директор и пет-шест души наши хора. Пък аз си го познавам от миналата война още. Запита келнера:

— Защо е дошел господин Папазов?

— За юбилея на банката, казва. Утре ще се празнува 25-годишнината от основаването ѝ, та ще има сказка, манифестация, банкет ще има и т.н.

— Банкет ли, казвате? Хоо, пък аз да не зная. — И без да му мисля, намъкнах се в ресторанта и право при главния.

— Добре дошел, викам, добре дошел аскер-аркадаши! Добре дошел и с кооперативен поздрав — викам.

А той, народен човек, стиска ми ръката, тупа ме по рамото и нали е с голямо кооперативно съзнание, завчас ми поръча шишенце вино. Учен човек, голям човек, няма важност, няма горделивост, не чака да го изпия и поръчва второ.

На другия ден, значи, сказка в читалището, манифестация и банкет. Обръснах се, облякох си нова риза и без да се обадя на Княза и Петка Чипата, тръгнах за събранието. По-ранко да ида, рекох, и на по-предно място да седна. Кога пристигнах, то свят, свят се натрупал, сякаш Дан Колов ще се бори на сцената. Разтласвам публиката в коридора и достигам до вратата. Бай Тотьо, разсилният от банката, пази. Напирам да вляза, не ме пуца.

— Пълно е, вика, и не може!

— Че как тъй не може, викам.

— Препълнено е, казва, ще се издушат.

— Не е важно — казвам. — Аз кооператор ли съм, или не съм. Имам ли членска книжка, или нямам. Удържаха ли ми триста лева за дялове преди девет години, или не?

— Знам, вика, знам, но е забранено. Салонът побира 500 души, а членовете са 1200. Къде да те сложа, вика, защо не дойде по-рано?

— На раменете си ме сложи — кряскам аз. — Каква е тази управия? Защо сте записали толкова членове? Защо ги приемате щяло и нещяло? Защо сме избрали управниците, като не могат едно място за сядане да ни намерят? Аз не съм какъв да е човек. Снощи лично с г-н Папазов, таквозина... Две шишенца вино ме почерпи човекът и по рамото ме потупа. Как може такива безобразия!...

А той, тиквеникът, блъсна вратата, завъртя ѝ ключа и изчезна.

— Ааа! Такава ли е била работата, викам, това ли ми било кооперация! Тъй ли се грижите за членовете си, дето девет години ви хрантутят? Добре! Добре! Ще видим! Ще се разберем! — Изплюх се на вратата, излязох и право у дома. Накарах дъщерята да ми напише едно заявление, че се отказвам от членство и да ми се върнат дяловете. Натрака го тя, сгънах го на четири и същия час пратих да го занесат на директора. Насолих ги аз, както трябва, в заявлението, ама нали пак ми не минава ядът! Нали не ме съържа на едно място! Разтреперили се ръце, крака, че и зъбите ми тракат от яд, а сърцето ми: туп-туп, туп-туп, ще се пръсне. В тоя момент да ми се паднеше Тотьо разсилният, бих го разкъсал на парчета. Въртях се на едно място, въртях се, па си грабнах шапката и хукнах из града. Кръстосвам насам-натам и ругая на глас:

— А бе хей, диванета, викам, а бе хей, простаци, като не си уважавате членовете и не си тачите хората, аз ли ще ви ценя и уважавам. Не само от членството и кооператорството ще се откажа, а турчин ще стана и вярата си ще променя, та да ме помните и приказвате.

И не щеш ли, като си приказвах тъй, гледам насреща ми протестантската черква. Без много да му мисля, бат'Генчо, без да разсъждавам, намъкнах се вътре, застанах най-напред и се молих, молих на техния господ, дорде свърши литургията. И да ти кажа, тебе лъжа, мене истина, ама чак тогава ми мина ядът, ти казвам, олекна ми и ми светна пред очите.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.